

101

Besluit van 3 maart 1984, houdende regels met betrekking tot de gevolgen voor het personeel van de overgang van opleidingsscholen voor kleuterleidsters en voor onderwijzers in opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze minister van onderwijs en wetenschappen van 12 oktober 1983 nr. 4458/5864, centrale directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Gelet op artikel III, onderdeel N, van de Wet van 14 oktober 1982, houdende wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs, houdende regeling en invoering van de opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs (Stb. 589), alsmede op de artikelen 22, 23, 38, 39 en 94 van de Wet op het voortgezet onderwijs (Stb. 1967, 387);

De Onderwijsraad gehoord (advies van 19 juli 1983, O.R. VII/136T);

De Raad van State gehoord (advies van 28 december 1983, no. W05.83.0541/07.3.52.);

Gezien het nader rapport van Onze minister van onderwijs en wetenschappen van 2 maart 1984, nr. 4882/5864, centrale directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

«Onze minister»: Onze minister van onderwijs en wetenschappen;

«de wet»: de Wet op het voortgezet onderwijs;

«de regelings- en invoeringswet»: de Wet van 14 oktober 1982, houdende wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs, houdende regeling en invoering van de opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs;

«opleidingsschool voor kleuterleidsters»: een opleidingsschool voor kleuterleidsters, die volgens de bepalingen van artikel III van de regelings- en invoeringswet overgaat in een opleidingsschool voor leraren basisonderwijs, daaronder in voorkomend geval mede begrepen de aan de school verbonden eenjarige dagopleiding voor kleuterleidsters A;

«opleidingsschool voor onderwijzers»: een opleidingsschool voor onderwijzers, die volgens de bepalingen van artikel III van de regelings- en invoeringswet overgaat in een opleidingsschool voor leraren basisonderwijs, daaronder in voorkomend geval mede begrepen de aan de school verbonden afdeling voor hoger algemeen voortgezet onderwijs dan wel het resterende tweede leerjaar van die afdeling;

«scholengemeenschap»: een scholengemeenschap van een opleidings-
school voor kleuterleidsters en een opleidingsschool voor onderwijzers;

«opleidingsschool voor leraren basisonderwijs»: een opleidingsschool
voor leraren basisonderwijs, als bedoeld in artikel III van de regelings- en
invoeringswet, daaronder mede begrepen de resterende hogere leerjaren
van de opleidingsschool voor kleuterleidsters, de opleidingsschool voor
onderwijzers of de scholengemeenschap waaruit zij voortkomt;

«personeel»: het personeel, bedoeld in artikel 38 van de wet;

«formatie»: het aantal leseenheden, taakeenheden, diensteenheden en
overige eenheden, waarvoor krachtens de wettelijke voorschriften aanspraak
op vergoeding door het Rijk bestaat, daaronder mede begrepen de forma-
tieplaatsen voor het niet onderwijzend personeel.

Artikel 2

1. Voor het schooljaar 1983-1984 wordt de formatie van het personeel
aan de opleidingsscholen voor kleuterleidsters, aan de opleidingsscholen
voor onderwijzers en aan de scholengemeenschappen vastgesteld volgens
het bepaalde in de navolgende leden, voor zover nodig in afwijking van het
daaromtrent bepaalde bij of krachtens het Besluit opleiding kleuterleidsters
1968 (Stb. 359), het Besluit opleiding onderwijzers (Stb. 1968, 358), het
Besluit dagscholen v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o. (Stb. 1967, 526) en het Rechts-
positiebesluit W.V.O. (Stb. 1968, 377).

2. Voor elke school wordt een bodemformatie vastgesteld, die gelijk is
aan de formatie die op 31 juli 1983 geldt voor de desbetreffende school,
verminderd met 2,2 procent. Bij de vaststelling van de bodemformatie
worden, voorafgaand aan de vermindering met genoemd percentage,
tevens in mindering gebracht verschillen die voortvloeien uit de omstan-
digheid, dat met ingang van 1 augustus 1983 minder leerjaren van een
afdeling voor hoger algemeen voortgezet onderwijs aan de school zijn
verbonden dan in het schooljaar 1982-1983. Onze minister geeft aan, welke
bijzondere leseenheden, taakeenheden, diensteenheden en overige
eenheden bij de vaststelling van de bodemformatie al dan niet worden
meegeteld, met dien verstande dat in elk geval niet worden meegeteld de
garantie-eenheden waarvoor aanspraak op vergoeding bestaat.

3. Voor de scholen, waar de toepassing van de besluiten, bedoeld in het
eerste lid, zou leiden tot een formatie, kleiner dan de bodemformatie,
bedoeld in het tweede lid, wordt de formatie vastgesteld volgens het
bepaalde in die besluiten.

4. Voor de scholen, waar de toepassing van de besluiten, bedoeld in het
eerste lid, zou leiden tot een formatie, groter dan de bodemformatie,
bedoeld in het tweede lid, is de formatie gelijk aan de bodemformatie.

5. Onder de besluiten, bedoeld in het derde en vierde lid, worden tevens
begrepen de door Onze minister gegeven voorschriften omtrent de
formatie ten behoeve van nascholing en applicatie.

Artikel 3

1. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 2, derde lid,
heeft ten behoeve van het schooljaar 1983-1984 aanspraak op vergoeding
door het Rijk voor personeel dat in dienst is van dat bevoegd gezag boven
de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. dit personeel op 31 juli 1983 was verbonden aan de school en niet
daarna in verband met de omstandigheid, bedoeld in artikel 2, tweede lid,
tweede volzin, elders een betrekking heeft gekregen;

b. de som van de vergoeding voor de vastgestelde formatie en de
vergoeding voor dit personeel niet groter is dan de vergoeding die zou
gelden voor de bodemformatie, met dien verstande dat daarbij niet worden
meegeteld de garantie-eenheden waarvoor aanspraak op vergoeding
bestaat.

2. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 2, vierde lid, heeft ten behoeve van het schooljaar 1983-1984 aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat in dienst is van dat bevoegd gezag boven de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. dit personeel op 31 juli 1983 was verbonden aan een opleidingsschool voor kleuterleidsters, een opleidingsschool voor onderwijzers of een scholengemeenschap en niet daarna in verband met de omstandigheid, bedoeld in artikel 2, tweede lid, tweede volzin, elders een betrekking heeft gekregen;

b. de som van de vergoeding voor de vastgestelde formatie en de vergoeding voor dit personeel niet groter is dan de vergoeding die zou gelden voor de formatie, vastgesteld volgens het bepaalde bij of krachtens de besluiten, bedoeld in artikel 2, met dien verstande dat daarbij niet worden meegeteld de garantie-eenheden waarvoor aanspraak op vergoeding bestaat.

3. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 2, vierde lid, heeft gedurende het schooljaar 1983-1984 aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat in dienst is van dat bevoegd gezag boven de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. Onze minister, voor zover het een bijzondere school betreft met inachtneming van de vrijheid van richting, van oordeel is dat het tweede lid op juiste wijze is toegepast;

b. de som van de vergoeding voor de vastgestelde formatie en de vergoeding voor het personeel, bedoeld in het tweede lid, kleiner is dan de vergoeding die zou gelden voor de formatie, vastgesteld volgens het bepaalde bij of krachtens de besluiten, bedoeld in artikel 2.

4. Onze minister kan in gevallen waarin de toepassing van dit artikel tot kennelijke onbillijkheden leidt, voor zover het een rijkschool betreft, afwijken van het bepaalde in dit artikel en, voor zover het een gemeentelijke of een bijzondere school betreft, toestaan dat daarvan wordt afgeweken.

Artikel 4

1. Voor het schooljaar 1984-1985 wordt de formatie van het personeel aan de opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs vastgesteld volgens het bepaalde in de navolgende leden, voor zover nodig in afwijking van het daaromtrent bepaalde bij of krachtens het Besluit opleiding leraren basisonderwijs (Stb. 1983, 538) en de besluiten in artikel 2, eerste lid.

2. Voor elke school wordt een bodemformatie vastgesteld, die gelijk is aan de bodemformatie die op 31 juli 1984 geldt voor de opleidingsschool voor kleuterleidsters, de opleidingsschool voor onderwijzers of de scholengemeenschap waaruit de desbetreffende school voortkomt. Bij de vaststelling van de bodemformatie worden in mindering gebracht verschillen die voortvloeien uit de omstandigheid, dat met ingang van 1 augustus 1984 minder leerjaren van een afdeling voor hoger algemeen voortgezet onderwijs aan de school zijn verbonden dan in het schooljaar 1983-1984 aan de opleidingsschool voor onderwijzers of de scholengemeenschap waaruit de school voortkomt. Artikel 2, tweede lid, derde volzin, is van overeenkomstige toepassing.

3. Voor de scholen, waar de toepassing van de besluiten, bedoeld in het eerste lid, zou leiden tot een formatie, kleiner dan de bodemformatie, bedoeld in het tweede lid, wordt de formatie vastgesteld volgens het bepaalde in die besluiten.

4. Voor de scholen, waar de toepassing van de besluiten, bedoeld in het eerste lid, zou leiden tot een formatie, groter dan de bodemformatie, bedoeld in het tweede lid, is de formatie gelijk aan de bodemformatie.

5. Artikel 2, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5

1. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 4, derde lid, heeft ten behoeve van het schooljaar 1984-1985 aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat in dienst is van het bevoegd gezag boven de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. dit personeel op 31 juli 1983 en op 31 juli 1984 was verbonden aan de school of scholen waaruit de school voortkomt en niet daarna in verband met de omstandigheid, bedoeld in artikel 4, tweede lid, tweede volzin, elders een betrekking heeft gekregen;

b. de som van de vergoeding voor de vastgestelde formatie en de vergoeding voor dit personeel niet groter is dan de vergoeding die zou gelden voor de bodemformatie, met dien verstande dat daarbij niet worden meegeteld de garantie-eenheden waarvoor aanspraak op vergoeding bestaat.

2. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 4, vierde lid, heeft ten behoeve van het schooljaar 1984-1985 aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat in dienst is van dat bevoegd gezag boven de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. dit personeel op 31 juli 1983 en op 31 juli 1984 was verbonden aan een opleidingsschool voor kleuterleidsters, een opleidingsschool voor onderwijzers of een scholengemeenschap en niet daarna in verband met de omstandigheid, bedoeld in artikel 4, tweede lid, tweede volzin, elders een betrekking heeft gekregen;

b. de som van de vergoeding voor de vastgestelde formatie en de vergoeding voor dit personeel niet groter is dan de vergoeding die zou gelden voor de formatie, vastgesteld volgens het bepaalde bij of krachtens de besluiten, bedoeld in artikel 4, met dien verstande dat daarbij niet worden meegeteld de garantie-eenheden waarvoor aanspraak op vergoeding bestaat.

3. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 4, vierde lid, heeft gedurende het schooljaar 1984-1985 aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat in dienst is van dat bevoegd gezag boven de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. Onze minister, voor zover het een bijzondere school betreft met inachtneming van de vrijheid van richting, van oordeel is dat het tweede lid op juiste wijze is toegepast;

b. de som van de vergoeding voor de vastgestelde formatie en de vergoeding voor het personeel, bedoeld in het tweede lid, kleiner is dan de vergoeding die zou gelden voor de formatie, vastgesteld volgens het bepaalde bij of krachtens de besluiten, bedoeld in artikel 4.

4. Artikel 3, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 6

Voor de schooljaren 1985-1986 en 1986-1987 wordt de formatie van het personeel aan de opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs vastgesteld volgens het daaromtrent bepaalde bij of krachtens de besluiten, bedoeld in artikel 4, eerste lid, daaronder tevens begrepen de door Onze minister gegeven voorschriften omtrent de formatie ten behoeve van nascholing en applicatie.

Artikel 7

1. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 6 heeft ten behoeve van de schooljaren 1985-1986 en 1986-1987 aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat in dienst is van dat bevoegd gezag boven de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. dit personeel op 31 juli 1985 was verbonden aan de school;

b. de aan dit personeel op genoemde datum toegekende leseenheden, taakeenheden, diensteenheden en overige eenheden rechtstreeks betrekking

hadden op het onderwijs in het eerste leerjaar van de opleidingsschool voor leraren basisonderwijs, de resterende leerjaren van de opleidingsschool voor kleuterleidsters, de resterende leerjaren van de opleidingsschool voor onderwijzers – een aan de school verbonden afdeling voor hoger algemeen voortgezet onderwijs daaronder niet begrepen –, en in voorkomend geval de aan de school verbonden eenjarige dagopleiding voor kleuterleidsters A.

2. Het bevoegd gezag van een school als bedoeld in artikel 6 heeft ten behoeve van het schooljaar 1985–1986 of het schooljaar 1986–1987 aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat in dienst is van dat bevoegd gezag boven de vastgestelde formatie, indien en voor zover:

a. dit personeel op 31 juli 1985 was verbonden aan een opleidingsschool voor leraren basisonderwijs;

b. Onze minister onder door hem te stellen voorwaarden op verzoek van het bevoegd gezag daarvoor leseenheden, taakeenheden, diensteenheden, of overige eenheden beschikbaar heeft gesteld.

3. Artikel 3, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

1. Onze minister kan nadere regels geven ten behoeve van een zo spoedig mogelijke plaatsing op formatieplaatsen van het personeel, dat ingevolge de artikelen 3, eerste lid, 5, eerste lid, of 7, eerste lid, aan een school is verbonden.

2. Onze minister kan nadere regels geven ten behoeve van de indienstneming van het personeel, dat ingevolge de artikelen 3, tweede lid, 5, tweede lid, of 7, tweede lid, aan een school wordt verbonden.

3. De regels, bedoeld in de vorige leden, kunnen bijzondere verplichtingen inhouden voor het bevoegd gezag van de desbetreffende scholen en voor het desbetreffende personeel. Zij worden niet gegeven dan na overleg met de daarvoor in aanmerking komende besturenorganisaties en personeelsorganisaties.

Artikel 9

1. In verband met een overdracht als bedoeld in artikel III, onderdeel J, van de regelings- en invoeringswet wordt bij de toepassing van artikel 10 van het Besluit wijze van bekostiging W.V.O. het bepaalde in het navolgende lid mede in acht genomen.

2. Gewezen personeel, dat laatstelijk was verbonden aan een door het overdragende bevoegd gezag in stand gehouden opleidingsschool voor kleuterleidsters of opleidingsschool voor onderwijzers en dat op het tijdstip, voorafgaande aan de overdracht, in het genot is van wachtgeld, wordt na overdracht tevens beschouwd als gewezen personeel, dat in het genot is van wachtgeld, voor het verkrijgende bevoegd gezag, voor zover het betreft benoemingen aan een door het verkrijgende bevoegd gezag in stand gehouden opleidingsschool voor kleuterleidsters, opleidingsschool voor onderwijzers, scholengemeenschap of opleidingsschool voor leraren basisonderwijs.

Artikel 10

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst, en werkt, met uitzondering van artikel 9, terug tot 1 mei 1983.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 8 mei 1984, nr. 89.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 3 maart 1984

Beatrix

De minister van Onderwijs en Wetenschappen,
W. J. Deetman

Uitgegeven de *vijfde* april 1984

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

Algemeen

De overgang van het kleuteronderwijs en het gewoon lager onderwijs in het nieuwe basisonderwijs brengt met zich mee dat de opleidingen voor kleuterleidsters (OK) en de opleidingen voor onderwijzers (PA) overgaan in opleidingen voor leraren basisonderwijs (PABO). Het basisonderwijs wordt geregeld in een volledige nieuwe onderwijswet, de Wet op het basisonderwijs (WBO, Stb. 1984, 3). De invoering ervan geschiedt door middel van een afzonderlijke Overgangswet WBO (Stb. 1983, 727). De regeling en de invoering van de nieuwe opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs zijn neergelegd in één wet (Stb. 1982, 589), die in hoofdzaak bestaat uit de wijziging van enkele artikelen van de Wet op het voortgezet onderwijs en uit overgangsbepalingen omtrent de beëindiging van de bekostiging van het onderwijs oude stijl en de aanvang van de bekostiging van het onderwijs nieuwe stijl.

De wet tot regeling en invoering van de PABO bevat, anders dan de OWBO, geen bepalingen van rechtspositionele aard. Dit hangt samen met de beperkte strekking van de wet, die slechts twee van de vele schoolsoorten uit het voortgezet onderwijs doet overgaan in één nieuwe soort. In beginsel blijven de normale kaders van het Rechtspositiebesluit WVO en andere uitvoeringsbesluiten van de WVO in stand. Daar komt bij, dat het ten tijde van de behandeling van het wetsontwerp wel duidelijk was dat speciale maatregelen ten behoeve van het personeel zouden moeten worden getroffen, maar allerminst welke maatregelen dat zouden moeten zijn, en dus ook niet in welke juridische vorm zij zouden moeten worden gegoten. De wet volstaat derhalve met het scheppen van een juridische basis voor nadere regelgeving.

Aan de Kroon wordt opgedragen regels te geven met betrekking tot de gevolgen voor het personeel van de overgang van opleidingen oude stijl in opleidingen nieuwe stijl (artikel III, onderdeel N). De onderhavige algemene maatregel van bestuur strekt tot uitvoering van deze bepaling. Over deze gevolgen voor het personeel is langdurig overlegd met de personeelsorganisaties. De resultaten van dit overleg – dat tot overeenstemming heeft geleid – zijn uitgebreid vastgelegd in de PABO-samenvoegingscirculaire van 31 maart 1983 en in het Sociaal Plan PABO van 12 april 1983. Tijdens dit overleg is ook regelmatig gesproken met de besturenorganisaties.

De PABO-samenvoegingscirculaire heeft betrekking op de rechtspositionele gevolgen van de overdracht en/of samenvoeging van PA's en OK's tot PABO. De circulaire ziet op de periode van 1 augustus 1983 tot 1 augustus 1985. Het Sociaal Plan bevat personele overgangsmatregelen in verband met de invoering van de PABO en bestrijkt de periode van 1 augustus 1984 tot 1 augustus 1987.

De rechtspositionele maatregelen die in de samenvoegingscirculaire en in het Sociaal Plan worden getroffen, lopen voor een deel vooruit op de onderhavige algemene maatregel van bestuur en vormen voor het overige vooral een nadere uitvoering van deze algemene maatregel van bestuur alsmede van het Rechtspositiebesluit WVO.

Zoals helaas vaak het geval blijkt, zijn de op te lossen problemen ingewikkelder en vergen het vinden van de oplossingen en het voeren van overleg daarover meer tijd dan aanvankelijk wordt gedacht. Het bleek niet mogelijk de algemene maatregel van bestuur vooraf te doen gaan aan de circulaire, de tijdsdruk stond dat niet toe. Uiteraard is het zaak, dat de algemene maatregel van bestuur zo spoedig mogelijk tot stand komt, de regelingen mogen hun formele juridische basis niet lang ontberen.

De samenvoegingscirculaire en het Sociaal Plan beogen de personele problematiek die ontstaat als gevolg van de onderhavige herstructurering, tot een oplossing te brengen, en wel zo, dat de rechtszekerheid van alle betrokkenen zo veel mogelijk wordt gegarandeerd. Deze algemene maatregel van bestuur beoogt hetzelfde.

In dit verband moet er op worden gewezen, dat maatregelen die zo veel mogelijk garanderen dat het personeel van de OK's en PA's straks ook werkzaam zullen zijn aan de PABO's, niet alleen maatregelen van sociale aard zijn, maar evenzeer van onderwijskundige aard. Het is onderwijskundig van groot belang dat de deskundigheid en ervaring van het personeel van de opleidingen oude stijl zo veel mogelijk behouden blijft voor de opleidingen nieuwe stijl.

Het is hier niet de plaats om de totale personele problematiek te schetsen en alle onderdelen van de voorgestelde maatregelen te behandelen. Dit gebeurt voor een groot deel in de beide genoemde stukken. Hier zij volstaan met een schets van de problemen waarvoor de onderscheiden bepalingen van deze algemene maatregel van bestuur een oplossing beogen te geven. Op deze problemen wordt ingegaan aan de hand van hun volgorde in de tijd.

Het eerste probleem heeft te maken met de overdracht van scholen. De integratie van de OK's en PA's tot PABO en de gelijktijdige concentratie brachten met zich mee dat scholen door het ene bevoegd gezag werden overgedragen aan het andere. Blijkens de wet (artikel III, onderdeel I) moeten deze scholen in het algemeen uiterlijk 31 januari 1983 zijn overgedragen aan het nieuwe bevoegd gezag.

In artikel III, onderdeel J, van de wet wordt bepaald dat het aan de school verbonden personeel bij zo'n overdracht mee overgaat. De wachtgelders blijven buiten de overdracht. Dit heeft in een aantal gevallen tot gevolg, dat gewezen personeel van een OK of een PA als wachtgelder geen kans meer heeft bij voorrang aan de OK, PA of PABO te worden benoemd, namelijk in die gevallen dat het desbetreffende bevoegd gezag geen OK, PA of PABO meer heeft. Om deze rechtspositionele achteruitgang te voorkomen alsmede om de deskundigheid en ervaring van dit gewezen personeel zo veel mogelijk te behouden, is – in overeenstemming met de personeelsorganisaties – gekozen voor een oplossing, waarin de betrokken wachtgelders tevens voor het nieuwe bevoegd gezag als wachtgelder gelden, voor zover het de OK, PA of PABO betreft. In het voorgestelde artikel 9 van de onderhavige algemene maatregel van bestuur wordt dit geregeld. Het tweede probleem heeft te maken met de gevolgen die het op 1 maart 1983 vastgestelde Overgangsplan lerarenopleidingen basisonderwijs 1984 naar verwachting reeds heeft voor het schooljaar 1983–1984, alsmede met de gevolgen van de wettelijk verplichte samenvoeging van OK's en PA's tot één school of scholengemeenschap, die plaats moet vinden tussen 1 augustus 1983 en 1 juli 1984. In het overgangsplan wordt aangegeven waar de nieuwe PABO's worden gevestigd. In de gevallen dat de PABO door samenvoeging van méér OK's en/of PA's tot stand komt, is het te verwachten dat aanstaande studenten vaker voor de school op de toekomstige vestigingsplaats zullen kiezen dan voor de scholen die elders zijn gevestigd. Dit heeft positieve gevolgen voor de werkgelegenheid aan de eerstgenoemde school, negatieve voor de werkgelegenheid aan de andere scholen. Ook de samenvoeging als zodanig zou negatieve gevolgen voor de werkgelegenheid kunnen hebben.

Om de hieruit voortvloeiende problemen op te lossen, is gekozen voor een systeem dat uitgaat van een zekere bevrozing van de personeelsformatie van het schooljaar 1982–1983. In beginsel vinden binnen de «bevroren formatie» geen gedwongen ontslagen plaats. De «bevroren formatie» behoeft niet samen te vallen met de formatie die onderwijskundig past bij het aanwezige leerlingenbestand. In een aantal gevallen zal de «bevroren formatie» te groot zijn. Vindt in die gevallen verloop plaats, dan mag het te veel aan formatieplaatsen niet worden opgevuld. In een aantal andere gevallen zal de «bevroren formatie» te klein zijn. In die gevallen heeft de school recht op extra formatie. Deze extra formatie echter dient bij voorrang – behoudens eigen wachtgelders – te worden opgevuld uit het personeelsbestand van andere OK's en PA's.

De regeling van een en ander is voor het schooljaar 1983-1984 neergelegd in de voorgestelde artikelen 2 en 3. Omdat de gevolgen van de samenvoeging ook nog doorwerken in het schooljaar 1984-1985, bevatten de voorgestelde artikelen 4 en 5 een vergelijkbare regeling voor dat schooljaar. In de artikelsgewijze toelichting worden de details van de regeling nader uiteengezet.

In verband met deze regeling is tegen de achtergrond van artikel 23 van de Grondwet de vraag gerezen, of voldoende recht wordt gedaan aan de vrijheid van het bevoegd gezag ter zake van benoeming en ontslag van docenten in het bijzonder onderwijs. Zoals ook blijkt uit de redactie van de artikelen 3 en 5, is uitdrukkelijk aandacht gegeven aan deze vraag. Zij kan in positieve zin worden beantwoord.

Het derde probleem heeft te maken met de omstandigheid, dat in de periode van 1 augustus 1984 tot 1 augustus 1987 het totaal aantal leerlingen aan de PABO (inclusief de resterende leerjaren oude stijl) eerst zal dalen en vervolgens weer zal stijgen. Zonder nadere maatregelen zou aanvankelijk personeel moeten worden afgestoten, dat later weer noodzakelijk zou zijn.

Ter overbrugging van dit «PABO-dal» is eveneens gekozen voor een systeem dat uitgaat van een zekere bevrozing van de formatie. Voor het schooljaar 1984-1985 wordt dit reeds gedekt door de regeling die is neergelegd in de voorgestelde artikelen 4 en 5. In de voorgestelde artikelen 6 en 7 wordt daaraan toegevoegd dat in de schooljaren 1985-1986 en 1986-1987 het personeelsbestand van het schooljaar 1984-1985 kan worden gehandhaafd, ook boven de formatie waarop de school onderwijskundig recht heeft, voorzover deze formatie betrekking heeft op PABO, PA, OK A en B en de Edoka. Vindt in zo'n geval verloop plaats, dan mag het te veel aan formatieplaatsen niet worden opgevuld. Daarnaast kan de minister aan een PABO een of meer extra formatieplaatsen ter beschikking stellen. Deze extra formatie echter dient bij voorrang - behoudens eigen wachtgelders - te worden opgevuld uit het personeelsbestand van andere PABO's.

In de artikelsgewijze toelichting wordt nader ingegaan op de details van de regeling. Voor het overige laat de algemene maatregel van bestuur het geven van nadere regels over aan de minister, na overleg met de daarvoor in aanmerking komende besturenorganisaties en personeelsorganisaties.

Artikelsgewijs

Artikel 1. Dit artikel bevat enkele begripsbepalingen. Zij behoeven niet alle nadere toelichting.

Blijkens de omschrijvingen van de opleidingsscholen voor kleuterleidsters (OK) en die voor onderwijzers (PA) dienen deze begrippen breed te worden opgevat. De eenjarige dagopleiding voor kleuterleidsters A (EDOKA) en de afdeling voor hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo-top) worden expliciet genoemd. Maar ook minder omvangrijke activiteiten van de OK's en de PA's, zoals nascholing en applicatie, vallen eronder.

Uiteraard vallen de z.g. C-cursussen, die gericht zijn op het leraarschap in het voortgezet onderwijs, niet onder de begripsomschrijvingen. Sommige PABO's zullen voortkomen uit een of meer OK's en PA's, die op uiterlijk 1 juli 1984 moeten zijn verenigd tot één scholengemeenschap van één OK en één PA. (Zie artikel III, onderdeel K, eerste lid, van de regelings- en invoeringswet). Daarom is een omschrijving van het begrip scholengemeenschap opgenomen.

Uit de omschrijving van de opleidingsschool voor leraren basisonderwijs (PABO) blijkt dat dit begrip breed dient te worden opgevat. De resterende leerjaren van de scholen waaruit de PABO voortkomt, vallen eronder. Bij de omschrijving van het begrip formatie is hier aansluiting gezocht bij de indeling van de z.g. staat van lessenverdeling, waarin naast de les-, taak- en diensteenheden ook overige eenheden worden onderscheiden. Het gaat daarbij om de eenheden waarvoor op een gegeven moment feitelijk aanspraak op vergoeding bestaat. De wettelijke voorschriften waarop

wordt bedoeld, zijn in de eerste plaats de desbetreffende inrichtingsbesluiten en het Rechtspositiebesluit WVO met hun nadere uitvoeringsvoorschriften, maar daarnaast ook voorschriften die door de minister op basis van de wet zelf zijn gegeven, zoals voorschriften omtrent de formatie ten behoeve van nascholing en applicatie.

Artikel 2. Dit artikel regelt de formatie voor wat betreft het schooljaar 1983-1984. Het eerste lid zegt dat de formatie wordt vastgesteld volgens het bepaalde in de leden twee tot en met vijf. Daarbij kan zo nodig worden afgeweken van regels met betrekking tot de formatie van de desbetreffende inrichtingsbesluiten en het rechtspositiebesluit.

Het tweede lid geeft aan hoe de z.g. bodemformatie wordt vastgesteld. De bodemformatie is als zodanig niet de formatie die voor het schooljaar 1983-1984 geldt; het is een tussenstap om tot de vaststelling van de formatie te komen (zie de leden drie en vier van dit artikel). De vaststelling van de bodemformatie verloopt als volgt.

Als uitgangspunt wordt genomen de formatie die op 31 juli 1983 voor de desbetreffende school geldt. Het gaat om de feitelijke formatie, zoals die in beginsel is geconcretiseerd in de z.g. staat van lessenverdeling naar de toestand op 31 juli 1983. Maar niet alle posten die in de staat van lessenverdeling zijn vermeld, worden meegenomen. Daarom wordt - in de derde volzin - aan de minister opgedragen nader aan te geven welke bijzondere eenheden al dan niet worden meegeteld. Zo zullen niet worden meegeteld de z.g. Pais-uren.

Wanneer een havo-afdeling van een PA in het schooljaar 1983-1984 niet meer aan de school is verbonden, bij voorbeeld ten gevolge van overdracht, of anderszins minder leerjaren omvat dan in het voorafgaande schooljaar, worden de desbetreffende formatieplaatsen niet meegeteld bij de vaststelling van de bodemformatie. Dit is neergelegd in de tweede volzin van dit lid.

Aan het slot van de derde volzin is neergelegd dat de garantie-eenheden waarvoor aanspraak op vergoeding bestaat, niet worden meegeteld. Deze eenheden blijven buiten beschouwing, de aanspraken daarop worden niet in deze algemene maatregel van bestuur geregeld. De uitkomst van het bovenstaande wordt vervolgens verminderd met een percentage van 2,2 procent en het resultaat daarvan vormt de bodemformatie. Deze vermindering is gebaseerd op de te verwachten autonome daling van de leerlingenaantallen.

In het derde en vierde lid wordt de vaststelling van de formatie geregeld. Twee formatiebegrippen spelen daarbij een rol: de bodemformatie, vastgesteld volgens het tweede lid, die is afgeleid van de stand van zaken in het voorgaande schooljaar, en de formatie die volgens de normale besluiten zou gelden voor de stand van zaken in het schooljaar 1983-1984. Drie gevallen kunnen zich voordoen. Wanneer aan een bepaalde school (door terugloop van het aantal leerlingen) de «normale» formatie kleiner is dan de bodemformatie, dan is deze «normale» formatie de vastgestelde formatie. Zie het derde lid. Wanneer (door een toename van het aantal leerlingen) de «normale» formatie groter is dan de bodemformatie, dan is de bodemformatie de vastgestelde formatie. Zie het vierde lid.

Ten slotte kan zich de omstandigheid voordoen dat de toepassing van de besluiten, bedoeld in het eerste lid, leidt tot een formatie die gelijk is aan de bodemformatie. In dat geval is de bodemformatie de vastgestelde formatie. Het voorgaande is zo vanzelfsprekend, dat een desbetreffende bepaling overbodig is geacht.

Het vijfde lid bevat een aanvulling op het derde en vierde lid ten behoeve van de bepaling van de «normale» formatie. Deze bepaling berust namelijk niet uitsluitend op de algemene maatregelen van bestuur die zijn genoemd in het eerste lid van artikel 2. Want ten behoeve van nascholing en applicatie zijn aan de OK's en PA's ook rechtstreeks door de minister formatieplaatsen toegekend. Voor de goede orde zij er op gewezen, dat hieronder niet zijn begrepen de formatieplaatsen ten behoeve van de zgn. C-cursussen, die immers gericht zijn op het leraarschap in het voortgezet onderwijs.

Artikel 3. Dit artikel regelt voor het schooljaar 1983-1984 de aanspraak op vergoeding door het Rijk voor personeel dat boven de vastgestelde formatie in dienst is van het bevoegd gezag.

Het eerste lid betreft de scholen, bedoeld in artikel 2, derde lid, de scholen dus waar de vastgestelde formatie kleiner is dan de bodemformatie (en gelijk aan de «normale» formatie). Twee voorwaarden worden gesteld. In de eerste plaats wordt deze extra vergoeding slechts toegekend voor personeel dat op 31 juli 1983 aan dezelfde school was verbonden. Van het op die datum aan de school verbonden personeel worden niet meegeteld de personeelsleden die in verband met de gehele of gedeeltelijke afstoting van een havo-afdeling elders een betrekking hebben gevonden. In de tweede plaats wordt voor de extra vergoeding een plafond gesteld: de vergoeding voor de vastgestelde formatie en de extra vergoeding mogen te zamen niet groter zijn dan de vergoeding die zou gelden voor de bodemformatie. Evenals in artikel 2, tweede lid, blijven de garantie-eenheden hier buiten beschouwing.

De bedoeling van het eerste lid is dat in beginsel geen personeel van OK's en PA's hoeft te worden ontslagen ten gevolge van de terugloop van het aantal leerlingen door verschuivingen die met de overgang van OK/PA naar PABO te maken hebben. (Met een autonome daling van het leerlingenaantal is reeds rekening gehouden in het percentage van 2,2 procent.) Slechts in een incidenteel geval zal er sprake zijn van gedwongen ontslag, namelijk wanneer het verschil tussen de stand van zaken op 31 juli 1983 en de bodemformatie (de bovengrens van vergoeding) niet anders wordt opgevangen. De «boventalligen» van het eerste lid kunnen uiteraard nuttig worden ingezet voor de voorbereiding van de nieuwe PABO. Maar het ligt natuurlijk in de bedoeling dat zij zo gauw mogelijk reguliere formatieplaatsen die door natuurlijk verloop vrijkomen, gaan bezetten. Allereerst bij de eigen school of bij een andere OK of PA van hetzelfde bevoegd gezag, maar vervolgens ook bij een OK of PA van een ander bevoegd gezag.

Het tweede lid betreft de scholen, bedoeld in artikel 2, vierde lid, de scholen dus waar de vastgestelde formatie kleiner is dan de «normale» formatie (en gelijk aan de bodemformatie). Ook hier worden twee voorwaarden gesteld, wil er aanspraak op extra vergoeding voor personeel zijn. In de eerste plaats wordt deze vergoeding slechts toegekend voor personeel, dat op 31 juli 1983 aan een OK of PA was verbonden, met de ook in het vorige lid daarop gemaakte uitzondering in verband met de gehele of gedeeltelijke afstoting van een havo-afdeling.

In de tweede plaats wordt ook hier een plafond gesteld: de totale vergoeding mag niet de vergoeding overschrijden die zou gelden voor de «normale» formatie. De garantie-eenheden blijven ook hier buiten beschouwing. Met het tweede lid wordt beoogd zo veel mogelijk de deskundigheid en ervaring van het huidige OK- en PA-personeel voor de PABO te behouden en de werkgelegenheid van dit personeel te verzekeren. Het personeelstekort dat aan sommige OK's en PA's ontstaat ten gevolge van verschuivingen in leerlingenaantallen, kan worden aangevuld uit het overschot dat ten gevolge van dezelfde verschuivingen aan andere OK's en PA's ontstaat. Uiteraard wordt het bevoegd gezag van een bijzondere school niet de plicht opgelegd zo maar personeel van een andere school te benoemen; dat zou in strijd zijn met de grondwettelijk gewaarborgde benoemingsvrijheid. Maar dit personeel dient wel bij voorrang te worden benoemd. In dit verband moet ook op het vierde lid van dit artikel worden gewezen, op grond waarvan de minister in geval van kennelijke onbillijkheden kan toestaan dat van het bepaalde in onder meer het tweede lid wordt afgeweken. Naar aanleiding van dit lid moet nog worden opgemerkt, dat bij de benoeming van personeel boven de vastgestelde formatie eigen wachtgelders de reguliere voorrang hebben boven personeel van elders.

Het derde lid betreft dezelfde scholen als het tweede lid. Wanneer de toepassing van het tweede lid - zo nodig met gelijktijdige toepassing van het vierde lid - niet leidt tot volledige opvulling van het verschil tussen de

vastgestelde formatie en de «normale» formatie, dan bestaat voor wat betreft het resterende deel van dit verschil aanspraak op vergoeding voor personeel dat niet afkomstig is van andere OK's of PA's, maar van elders.

De bedoeling van dit lid is, dat wanneer in het tekort aan personeel echt niet kan worden voorzien uit personeel van andere OK's en PA's, toch het personeel kan worden aangetrokken dat voor het onderwijs noodzakelijk is. Uiteraard mag niet lichtvaardig worden geconcludeerd dat de toepassing van het tweede lid niet tot resultaat heeft geleid. Daarom wordt door de minister getoetst of dit artikellid op juiste wijze is toegepast, alvorens het derde lid kan werken. Uiteraard neemt de minister bij deze toetsing de vrijheid van richting van het bijzonder onderwijs in acht; om alle misverstand hierover uit te sluiten, wordt dit uitdrukkelijk in dit lid vermeld. In dit verband moet ook worden gewezen op artikel 8, tweede lid, op grond waarvan de minister nadere regels terzake kan geven.

Het vierde lid geeft de minister de mogelijkheid om uitzonderingen te maken wanneer de toepassing van de voorgaande leden tot kennelijke onbillijkheden leidt.

Artikel 4. Dit artikel is naar opzet en inhoud analoog aan artikel 2. Het belangrijkste verschil is dat dit artikel betrekking heeft op het schooljaar 1984-1985, en dus op de nieuwe opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs. Vandaar dat in het eerste lid ook het Besluit opleiding leraren basisonderwijs wordt vermeld. Voor wat betreft het tweede lid moet worden vermeld, dat bij de vaststelling van de bodemformatie niet opnieuw de mindering van 2,2 procent wordt toegepast.

Artikel 5. Artikel 5 komt mutatis mutandis, overeen met artikel 3.

Artikel 6. Voor de schooljaren 1985-1986 en 1986-1987 bevat deze algemene maatregel van bestuur geen afwijkende formatievoorschriften. Artikel 6 is alleen voor de duidelijkheid opgenomen.

Artikel 7. Ook in de schooljaren 1985-1986 en 1986-1987, wanneer de samenvoegingscirculaire is uitgewerkt, kunnen de scholen aanspraak maken op vergoeding voor personeel boven de vastgestelde formatie. De basis hiervoor is neergelegd in dit artikel. In het sociaal plan is een en ander nader uitgewerkt.

Het eerste lid heeft betrekking op de situatie dat voor de school in de genoemde schooljaren ten gevolge van de daling van het leerlingenaantal een formatie geldt die kleiner is dan de personele bezetting in het schooljaar 1984-1985. Deze situatie zal zich naar verwachting bij de meeste scholen voordoen. Twee voorwaarden worden gesteld, wil er aanspraak op extra vergoeding zijn. In de eerste plaats moet het gaan om personeel dat op 31 juli 1985 aan dezelfde school was verbonden, hetzij ingevolge de vastgestelde formatie, hetzij ingevolge de toepassing van artikel 5. In de tweede plaats gaat het uitsluitend om eenheden die rechtstreeks dienen voor het onderwijs aan de initiële opleiding (naar de toestand op 31 juli 1985): het eerste leerjaar PABO en de resterende hogere leerjaren OK en PA. Het resterende tweede leerjaar van een in voorkomend geval aanwezige havo-afdeling wordt niet meegeteld; wel meegeteld wordt de z.g. EDOKA.

De opzet van het eerste lid - zo blijkt uit het bovenstaande - is dus duidelijk beperkter dan die van artikel 3, eerste lid, en artikel 5, eerste lid. Er wordt niet uitgegaan van de z.g. staat van lessenverdeling met zijn brede spectrum van les-, taak-, dienst- en overige eenheden. Daarom is de kans dat personeel zal moeten afvloeien, groter dan in de voorgaande jaren. Maar voor zover het personeel is ingezet voor de initiële opleiding in enge zin, kan dit aan de school verbonden blijven.

Het tweede lid opent nog een mogelijkheid om boven de vastgestelde formatie personeel te benoemen, waarvoor aanspraak op vergoeding bestaat. Het moet dan gaan om personeel dat op 31 juli 1985 aan een

PABO was verbonden, dus niet alleen aan dezelfde PABO, maar ook aan andere. De ruimte hiervoor hangt af van de eenheden die de minister daarvoor op verzoek van het bevoegd gezag beschikbaar stelt, onder door hem te stellen voorwaarden. In het sociaal plan wordt reeds aangegeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden de minister deze extra eenheden aan een school ter beschikking wil stellen. Het spreekt vanzelf dat de minister er daarbij ook op zal letten of de school zelf bij de organisatie van het onderwijsgebeuren handelt in overeenstemming met de doelen van het sociaal plan.

Het derde lid verklaart artikel 3, vierde lid, van overeenkomstige toepassing. Ook hier moet in geval van kennelijke onbillijkheid een uitzondering kunnen worden gemaakt, in het bijzonder ten aanzien van het gestelde in het tweede lid onder a.

Artikel 8. De ingewikkelde problematiek maakt het waarschijnlijk dat op bepaalde punten nog nadere regels moeten worden gesteld, die bijzondere verplichtingen voor het bevoegd gezag van de scholen en voor het personeel kunnen inhouden. Daarom wordt hiervoor een basis in de algemene maatregel van bestuur opgenomen.

De nadere regels kunnen in de eerste plaats ten doel hebben dat het personeel, waarvoor aanspraak op vergoeding bestaat krachtens de artikelen 3, 5 en 7, telkens eerste lid, zo spoedig mogelijk een plaats vindt binnen de vastgestelde formatie aan de eigen school. Het gaat hier om personeel dat reeds eerder aan de school was verbonden en dat ingevolge de toepassing van de genoemde bepalingen als «boventallig» aan de school verbonden is gebleven. Zie het eerste lid.

In de tweede plaats – zie het tweede lid – kunnen de nadere regels betrekking hebben op de gang van zaken rond de indienstneming van personeel krachtens dezelfde artikelen, maar dan telkens het tweede lid. Hier gaat het om personeel dat aan andere OK's, PA's of PABO's was verbonden. Met name de afstemming tussen vraag en aanbod zal onderwerp van nadere regeling kunnen zijn. Tot de mogelijkheden behoort ook, dat de minister in deze nadere regels in generale zin enkele uitzonderingen aangeeft die hij in geval van kennelijke onbillijkheden kan maken. Het spreekt vanzelf dat de bijzondere verplichtingen, waarvan het derde lid spreekt, rechtstreeks de doelen moeten dienen, die zijn genoemd in de beide voorgaande leden. Daarbij zal bovendien rekening moeten worden gehouden met de grondwettelijk gewaarborgde benoemingsvrijheid van de bijzondere scholen en met een juiste hantering van het begrip passende arbeid. Naar verwachting zullen de verplichtingen vooral van technische aard zijn. Over de concrete uitwerking dient eerst overleg te worden gevoerd met de daarvoor in aanmerking komende besturenorganisaties en personeelsorganisaties.

Artikel 9. Dit artikel geeft een – uitsluitend voor deze situatie bedoelde – verfijning van de wachtgeldregeling in verband met een overdracht als bedoeld in artikel III, onderdeel J, van de regelings- en invoeringswet. In het algemeen deel van deze nota is hierop reeds een toelichting gegeven. Met verwijzing naar artikel 10 nog het volgende. Artikel 9 strekt ertoe de wachtgelders van de overgenomen school te beschouwen als wachtgelders van het overnemende bevoegd gezag, ook al hebben de desbetreffende bestuursoverdrachten reeds plaatsgevonden vóór de werking van dit besluit.

Aan artikel 9 is geen terugwerkende kracht toegekend, omdat dit in de praktijk problemen kan geven ten aanzien van de eventuele benoemingen die dateren van voor de datum van inwerkingtreding.

Artikel 10. Deze algemene maatregel van bestuur dient – gezien de opgelopen vertraging – zo snel mogelijk in werking te treden. Het verlenen van terugwerkende kracht kan niet worden vermeden. Als datum is gekozen voor 1 mei 1983, omdat dan de gebruikelijke termijnen voor opzegging per 1 augustus 1983 beginnen te lopen. De terugwerkende kracht geldt niet voor artikel 9, omdat de daarin geregelde materie zich daarvoor zeer slecht leent.

De minister van Onderwijs en Wetenschappen,
W. J. Deetman